

सङ्घीय संसद
प्रतिनिधि सभा

राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समिति

सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह (अन्तरसम्बन्ध व्यवस्थापन) विधेयक, २०७५ सम्बन्धमा
समितिको प्रतिवेदन

१. सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह (अन्तरसम्बन्ध व्यवस्थापन) विधेयक, २०७५ (यस पछि "विधेयक" भनिएको) को प्रस्तावनामा रहेका "सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "बहुलवादमा आधारित बहुदलीय प्रतिस्पर्धात्मक सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।
२. विधेयकको सम्बन्धमा राष्ट्रिय सभाबाट पारित प्रतिवेदन (यस पछि "प्रतिवेदन" भनिएको) को बुँदा नं. ३ बाट संशोधन गरिएको विधेयकको दफा १ को सट्टा देहायको दफा १ राख्ने:-
"१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम "सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७" रहेको छ ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।"
३. प्रतिवेदनको बुँदा नं. ५ बाट संशोधन गरिएको विधेयकको दफा ३ को सट्टा देहायको दफा (३) राख्ने:-
"३. सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको अन्तरसम्बन्धका आधार: (१) संविधानमा भएको व्यवस्थाका अतिरिक्त सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको अन्तरसम्बन्धको अन्य आधार देहाय बमोजिम हुनेछन्:-
 - (क) राष्ट्रिय हितका आधारभूत विषय,
 - (ख) राष्ट्रिय गौरव र एकताको संरक्षण,
 - (ग) राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्वको पालना र कार्यान्वयन,
 - (घ) मौलिक हकको कार्यान्वयन,
 - (ङ) राष्ट्रिय नीतिको सम्मान तथा कार्यान्वयनमा योगदान,
 - (च) संविधानका व्यवस्थाहरूको समग्रता र सामन्जस्यता,

- (छ) लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा आधारित समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र निर्माण,
- (ज) संविधानको अधीनमा रही साझा हित र सरोकारको विषयमा अधिकारको प्रयोग गर्दा अर्को तहको अस्तित्व र कार्यगत स्वायत्तताको सम्मान,
- (झ) नेपाली नागरिकबीच समान व्यवहार र सुरक्षा,
- (ञ) कानून, नीति र न्यायिक वा प्रशासनिक निर्णय कार्यान्वयनमा आपसी समन्वय, परामर्श, सहयोग तथा सूचनाको आदान प्रदान,
- (ट) प्राकृतिक तथा भौतिक स्रोतको संरक्षण,
- (ठ) प्राकृतिक, भौतिक तथा वित्तीय स्रोतको दिगो व्यवस्थापन र लाभको न्यायोचित वितरण,
- (ड) भ्रष्टाचार निवारण र सुशासन प्रवर्द्धन,
- (ढ) पारस्परिक सहयोग र सहकार्य,
- (ण) समानुपातिक समावेशी तथा सहभागितामूलक शासन व्यवस्था अवलम्बन,
- (त) नागरिकलाई प्रदान गर्ने सेवाको प्रभावकारिता,
- (थ) व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय,
- (द) सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध कायम गर्ने सम्बन्धमा प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भएको अन्य विषय ।

(२) प्रदेश र स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारको विषयमा कानून बनाउँदा उपदफा (१) मा उल्लिखित विषयलाई समेत आधार मान्नु पर्नेछ ।"

४. प्रतिवेदनको बुँदा नं. ७ बाट संशोधन गरी विधेयकमा कायम भएको दफा ४ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को सट्टा देहायको खण्ड (ख) राख्ने:-

"(ख) लागत, दिगोपना वा सेवा प्रवाहको प्रभावकारिताका दृष्टिले कुनै विषयको कार्यान्वयन प्रदेश वा स्थानीय तहबाट गर्दा उपयुक्त हुने,"

५. प्रतिवेदनको बुँदा नं. ७ बाट संशोधन गरी विधेयकमा कायम भएको दफा ७ को दफा शीर्षक पछि "(१)" थप्ने ।
६. प्रतिवेदनको बुँदा नं. ७ बाट संशोधन गरी विधेयकमा कायम भएको दफा ८ को उपदफा (२) र (३) को ठाउँ ठाउँमा रहेका "सञ्चालन वा प्रशासन" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "कार्यान्वयन" भन्ने शब्द र "लागत, प्रभावकारिता र सेवा प्रवाहको सहजताका दृष्टिले" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "लागत, दिगोपना र सेवा प्रवाहको प्रभावकारिताका दृष्टिले" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।
७. प्रतिवेदनको बुँदा नं. ८ बाट विधेयकमा थपिएको दफा ९ को उपदफा (१) मा रहेको "त्यस्तो" भन्ने शब्दको सट्टा "सोही" भन्ने शब्द राख्ने ।
८. प्रतिवेदनको बुँदा नं. ९ बाट संशोधन गरिएको विधेयकको दफा ११ को उपदफा (४) मा रहेका "अन्य विषयमा" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "अन्य विषय र संविधानको धारा ५८ बमोजिमको अवशिष्ट अधिकारको विषयमा" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।
९. प्रतिवेदनको बुँदा नं. ११ बाट विधेयकमा थपिएको दफा १३ को,-
- (१) उपदफा (१) मा रहेका "आयोजनाको तर्जुमा संघले गर्नेछ" भन्ने शब्दहरूपछि "र यसरी आयोजना तर्जुमा गर्दा संघीय सांसदहरूको परामर्शकारी भूमिका रहनेछ" भन्ने शब्दहरू थप्ने ।
- (२) उपदफा (२) मा रहेका "प्रदेशभित्र पर्ने वा प्रदेशबाट कार्यान्वयन हुने" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "प्रदेशभित्र पर्ने र प्रदेशबाट कार्यान्वयन हुने प्रदेशस्तरीय" भन्ने शब्दहरू राख्ने र "तर्जुमा प्रदेश सरकारले गर्नेछ" भन्ने शब्दहरूपछि र यसरी प्रदेशको आयोजना तर्जुमा गर्दा प्रदेश सभा सदस्यहरूको परामर्शकारी भूमिका रहनेछ" भन्ने शब्दहरू थप्ने ।
- (३) उपदफा (२) मा रहेका "स्थानीय तहभित्र पर्ने वा स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन हुने" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "स्थानीय तहभित्र पर्ने र स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन हुने स्थानीयस्तरीय" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।
१०. प्रतिवेदनको बुँदा नं. १२ मा रहेका "दफा १४ दफाक्रम मिलाउँदा कायम हुने दफा १५ को सट्टा देहायको दफा १५ राख्ने" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "दफा १३ दफाक्रम मिलाउँदा कायम हुने दफा १४ पछि देहायको दफा १५ थप्ने" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।
११. प्रतिवेदनको बुँदा नं. १३ मा रहेका "दफा १५" भन्ने शब्दको सट्टा "दफा १४ र १५" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।
१२. प्रतिवेदनको बुँदा नं. १४ अन्तर्गत विधेयकको दफा १६ को,-
- (१) उपदफा (१) को,-

(क) खण्ड (छ) र (ज) को सट्टा देहायका खण्ड (छ) र (ज) राखे:-

"(छ) प्रतिनिधि सभाको विपक्षी दलको नेता वा निजले तोकेको सङ्घीय संसदको सदस्य -सदस्य

(ज) गाउँ कार्यपालिकाका अध्यक्ष वा उपाध्यक्ष, नगर कार्यपालिकाका प्रमुख वा उपप्रमुख र जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख वा उपप्रमुखको प्रतिनिधित्व हुने गरी समावेशी सिद्धान्त बमोजिम प्रधानमन्त्रीले तोकेका कम्तीमा तीन जना महिला सहित प्रत्येक प्रदेशबाट एक जनाको दरले सात जना -सदस्य"

(२) उपदफा (२) झिकी उपदफाक्रम मिलाउने ।

(३) उपदफा (४) उपदफाक्रम मिलाउँदा कायम हुने उपदफा (३) मा रहेका "दुई पटक" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "एक पटक" भन्ने शब्दहरू राखे ।

१३. प्रतिवेदनको बुँदा नं. १८ को सट्टा देहायको बुँदा नं. १८ राखे:-

"१८. विधेयकको दफा २० दफाक्रम मिलाउँदा कायम हुने दफा २२ को,-

(१) उपदफा (१) को ठाउँ ठाउँमा रहेका "विषय हेर्ने" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "विषयको कार्यक्षेत्र रहेको" भन्ने शब्दहरू राखे ।

(२) उपदफा (७) पछि देहायको उपदफा (८) थपी दफाक्रम मिलाउने:-

"(८) अध्यक्षले तोकेको सम्बन्धित मन्त्रालयको राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणी वा सो सरहको कर्मचारीले विषयगत समितिको सचिवको रूपमा काम गर्नेछ ।"

१४. प्रतिवेदनको बुँदा नं. १९ अन्तर्गत दफाक्रम मिलाउँदा कायम हुने विधेयकको दफा २४ को उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखे:-

"(१) प्रदेश र स्थानीय तहबीच वा प्रदेशभित्रका एकभन्दा बढी जिल्लाभित्रका स्थानीय तहबीचको समन्वय वा अन्तरसम्बन्धलाई व्यवस्थित गर्न प्रत्येक प्रदेशस्तरमा देहाय बमोजिमको एक प्रदेश समन्वय परिषद् रहनेछ:-

"(क) मुख्यमन्त्री -अध्यक्ष

(ख) प्रदेश सरकारको आर्थिक मामिला सम्बन्धी विषयको कार्यक्षेत्र रहेको मन्त्री -सदस्य

(ग) प्रदेश सरकारको आन्तरिक मामिला सम्बन्धी विषयको कार्यक्षेत्र रहेको मन्त्री -सदस्य

(घ) प्रदेश सरकारको प्रमुख सचिव

-सदस्य

(ङ) प्रदेश भित्रका गाउँ कार्यपालिकाका अध्यक्ष वा उपाध्यक्ष, नगर कार्यपालिकाका प्रमुख वा उपप्रमुख र जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख वा उपप्रमुख मध्येबाट कम्तीमा एक तिहाई महिला सहित समावेशी सिद्धान्त बमोजिम प्रत्येक जिल्लाबाट एक जनाको दरले मुख्यमन्त्रीले तोकेका व्यक्ति

-सदस्य

(च) प्रदेश मुख्यमन्त्रीको कार्यालयका सचिव

-सचिव"

१५. प्रतिवेदनको बुँदा नं. २० बाट संशोधन गरिएको विधेयकमा कायम भएको दफा २८ को,-

(१) उपदफा (१) मा रहेका "कुनै विवाद" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "कुनै राजनीतिक विवाद" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।

(२) उपदफा (७) मा रहेका "विवाद समाधानको लागि अन्तर प्रदेश परिषद्ले उपयुक्त निर्णय" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "विवाद समाधान गर्न अन्तर प्रदेश परिषद्ले आवश्यक निर्णय" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।

१६. प्रतिवेदनको बुँदा नं. २३ बाट विधेयकमा थपिएको दफा ३१ को,-

(१) दफा शीर्षकमा रहेको "एकाईबीच" भन्ने शब्द पछि "परामर्श तथा" भन्ने शब्दहरू थप्ने ।

(२) उपदफा (१) मा रहेका "परामर्श गर्नु पर्ने भई सम्पर्क गर्दा नेपाल सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालय" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "परामर्श गर्दा नेपाल सरकारको सम्बन्धित विषयको कार्यक्षेत्र रहेको मन्त्रालय" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।

(३) उपदफा (१) को स्पष्टीकरण झिक्ने ।

(४) उपदफा (३) मा रहेका "भए तापनि" भन्ने शब्दहरू पछि "नेपाल सरकारको" भन्ने शब्दहरू थप्ने ।

(५) उपदफा (४) मा रहेका "उपदफा (१) बमोजिम परामर्श गरिएको" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "उपदफा (३) बमोजिम पेश भएका" भन्ने शब्दहरू राख्ने र सोही उपदफाको खण्ड (ख) मा रहेका "मात्र टुङ्गोमा पुग्न" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "निरूपण हुन" भन्ने शब्दहरू राख्ने ।

(६) उपदफा (५) मा रहेको "बमोजिम" भन्ने शब्द पछि "नेपाल सरकारको" भन्ने शब्दहरू थप्ने ।

(७) उपदफा (६) मा रहेका "विषयमा" भन्ने शब्द पछि "नेपाल सरकारको" भन्ने शब्दहरू थप्ने ।

१७. विधेयकको साविकको दफा ३१ प्रतिवेदन अनुसार दफाक्रम मिलाउँदा कायम भएको दफा ३४ मा रहेका "परिषद्सँग परामर्श गरी" भन्ने शब्दहरू झिकने ।